

บทที่ 4

การอ่านกับความเข้าใจ

เค้าโครงเรื่อง

1. ความเข้าใจ
2. ข้อมูลที่ใช้ในการอ่าน
3. วิธีการอ่าน

สาระสำคัญ

1. ผู้อ่านแต่ละคนมีความเข้าใจไม่เหมือนกัน และแต่ละคนจะเข้าใจได้ต่อเมื่อรู้ว่าเขาสงสัยอะไรหรือมีคำถามอะไร เพราะความเข้าใจก็คือการตอบข้อสงสัยได้
2. ผู้อ่านแต่ละคนใช้ข้อมูลช่วยในการอ่านไม่เท่ากัน ข้อมูลที่ใช้มีทั้งข้อมูลที่มองเห็นได้ (visual information) และข้อมูลที่มองไม่เห็น (nonvisual information)
3. แนวคิดที่มีต่อคำว่าความเข้าใจ ข้อมูลที่ใช้ในการอ่านมีส่วนกำหนดวิธีการอ่าน วิธีการอ่านตามแนวคิดสองข้อข้างต้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ ก่อนอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังอ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาเนื้อหาในบทเรียนนี้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถ

1. อธิบายคำว่า “ความเข้าใจ” ได้
2. อธิบาย “ข้อมูล” ที่ใช้ในการอ่านได้
3. มองเห็นพฤติกรรมการอ่านหรือข้อบกพร่องและปัญหาในการอ่านของตนเองหากมี
4. เพิ่มประสิทธิภาพในการอ่าน

จากเนื้อหาเรื่องกระบวนการการอ่านในบทที่ 1 จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของทุกกระบวนการ อยู่ที่ความหมายหรือความเข้าใจ ความเข้าใจคืออะไร และการอ่านจะนำมาซึ่งความเข้าใจได้ อย่างไรเป็นสิ่งที่ควรสนใจ

1. ความเข้าใจ

เรามักคุ้นเคยกับวิชาการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ หรือ Reading Comprehension และ ลักษณะของการอ่านในวิชานี้คืออ่านแล้วสามารถตอบคำถามได้ หรือสามารถสรุปเรื่องได้ หรือสามารถเล่าเรื่องได้ ซึ่งทั้งนี้ในการเรียนวิชาการอ่าน คำถามที่ต้องตอบ หรือกิจกรรมที่ต้องทำทำยบทำอ่านนั้นคือสิ่งที่ผู้อื่นกำหนดให้ผู้เรียนทำ มิใช่เป็นความประสงค์ของผู้เรียนเอง ดังนั้นผู้เรียนไม่มีโอกาสเริ่มคิดเองว่ามีจุดประสงค์หรือเป้าหมายในการอ่านอย่างไร เพียงแต่ทำตามความต้องการของผู้ที่กำหนดกิจกรรมให้ ส่วนการที่ผู้เรียนจะอ่านกิจกรรมทำยบทำอ่านก่อนการอ่าน หรือหลังการอ่านนั้น เป็นสิ่งที่ผู้เรียนแต่ละคนทำไม่เหมือนกัน

ความเข้าใจ (comprehension) คืออะไร ถ้าดูจากลักษณะของการเรียนการอ่านเพื่อ ความเข้าใจหรือ Reading Comprehension แล้ว เราจะเห็นแนวคิดของผู้ที่กำหนดบทเรียนการ อ่าน เขาวัดความเข้าใจของผู้เรียนโดยดูจากความสามารถในการตอบคำถามทำยบทำอ่านได้ ดังนั้นความเข้าใจก็คือความสามารถตอบคำถามได้ ซึ่งความเข้าใจของผู้อ่านแต่ละคนอาจไม่เหมือนกันเพราะตอบคำถามได้ไม่เหมือนกัน และถ้าผู้อ่านเข้าใจว่าความเข้าใจคือการตอบคำถามได้ ย่อมคิดต่อได้ว่าการอ่านก็คือการทำทำความเข้าใจ ในแง่นี้ความหมายของการทำความเข้าใจกับการอ่านจะเหมือนกัน

ตอนนี้ลองนึกภาพของการเรียนวิชาการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ (Reading Comprehension) ในวิชานี้ นักศึกษาต้องอ่านบทอ่านต่าง ๆ ถ้านักศึกษาคนหนึ่งอ่านบทอ่านหนึ่ง และเริ่มอ่านเนื้อเรื่องโดยเริ่มตั้งแต่ย่อหน้าที่หนึ่งถึงย่อหน้าสุดท้าย เมื่อจบแล้วก็อ่านคำถามที่มี ทำยบทำอ่าน คุณคิดว่านักศึกษาผู้นั้นคิดอะไรอยู่ขณะที่อ่าน เขาอาจพยายามหาดูว่าเนื้อเรื่องที่กำลังอ่านพูดถึงอะไรอยู่ และพูดว่าอย่างไร ซึ่งในทีนี้ก็หมายความว่าเขาพยายามตอบคำถามว่า เรื่องที่อ่านนี้เกี่ยวกับอะไร และใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านคืออะไร คำถามของเขาอาจเหมือน

หรือไม่เหมือนกับคำถามท้ายบทก็ได้ ถ้าเหมือนก็แสดงว่าเขาสามารถตอบคำถามท้ายบทได้ทันที ถ้าไม่เหมือนเขาอาจต้องย้อนกลับไปอ่านเนื้อเรื่องใหม่เพื่อตอบคำถามให้ได้ ดังนั้นคุณคิดว่าในการอ่านที่คุณต้องอ่านเพื่อวัดความเข้าใจโดยการตอบคำถามท้ายบทอ่าน คุณควรต้องดูคำถามก่อนหรือไม่

ถ้าเป็นการอ่านที่ไม่ใช่การอ่านในวิชาเรียนการอ่านเพื่อความเข้าใจ แต่เป็นการอ่านทั่วไป เช่นการอ่านหนังสือพิมพ์ อ่านนวนิยาย อ่านตำรา คุณต้องมีคำถามก่อนอ่านหรือไม่ คำตอบก็คือต้องมี เพราะอย่างน้อยทุกครั้งที่เราอ่าน เราต้องพยายามดูว่าเรื่องที่อ่านนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร คำถามก็คือ บทอ่านเกี่ยวกับอะไร (What is the text about?) และที่สำคัญคือคำถามที่มีอยู่จะเป็นคำถามที่ผู้อ่านคิดเอง หรือมีจุดประสงค์ที่เกิดมาจากความคิดของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะย่อมแสดงให้เห็นถึงความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเราก็เรียนรู้ได้จากการอ่าน

ตามความคิดของแฟรงค์ สมิธ (Frank Smith) คำถามที่ตั้งขึ้นก่อนการอ่านคือการทำนาย (prediction) เขากล่าวว่าก่อนการอ่านหรือระหว่างอ่านผู้อ่านซึ่งมีความไม่แน่ใจ (uncertainty) จะทำนายและตั้งตัวเลือก (alternative) ต่าง ๆ ตอบคำทำนายนั้น เมื่ออ่านไปแล้วตัวเลือกจะลดลงจนเหลือตัวเลือกตัวเดียว ตัวเลือกที่เหลือนั้นก็คือคำตอบของคำทำนายหรือคำถาม เมื่อมีการตอบคำถามแล้วแสดงว่าผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่าน แฟรงค์ สมิธกล่าวไว้ในหนังสือ Understand Reading บทที่ 5 หน้า 68 ว่าการทำนายคือคำถามที่ตั้งขึ้นถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ความเข้าใจคือคำตอบที่ได้รับมา ถ้าเราไม่สามารถทำนายอะไรได้ เราสับสน ถ้าคำทำนายของเราไม่ถูกต้อง เราประหลาดใจ และถ้าเราไม่ต้องทำนายเพราะเราแน่ใจทุกอย่าง เราจะเบื่อ

Predictions are questions that we ask the world, and comprehension is receiving answers, If we cannot predict, we are confused. If our predictions fail, we are surprised. And if we have nothing to predict because we have no uncertainty, we are bored

(Understanding Reading: 68)

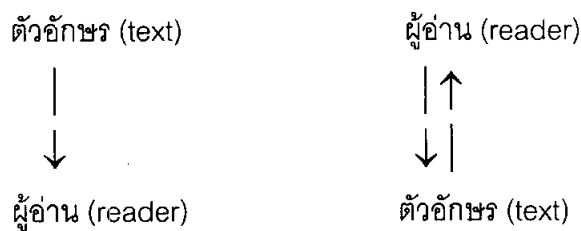
คำถามหรือคำทำนายที่ตั้งขึ้นก่อนการอ่านหรือระหว่างการอ่านอาจแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. คำถามที่ต้องใช้การอ่านแบบจับความหมายตามตัวอักษรที่ปรากฏหรือที่บางคนใช้คำว่า ความเข้าใจตามตัวอักษร (comprehension) การหาคำตอบแบบนี้ผู้อ่านเพียงดูว่าข้อความที่ปรากฏบอกว่าจะอะไร 2. คำถามที่ต้องใช้การอ่านแบบตีความหรือที่เรียกว่าความเข้าใจแบบตีความ (interpretation) การหาคำตอบแบบนี้ผู้อ่านต้องพยายามดูความหมายที่ผู้เขียนอาจซ่อนเอาไว้ และดูว่าประโยคนั้นผู้เขียนต้องการสื่ออะไร 3. คำถามที่ต้องใช้การอ่านแบบพินิจพิเคราะห์ (critical) การหาคำตอบแบบนี้ผู้อ่านต้องแยกแยะประเด็นต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องได้ชัดเจน ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องข้อเท็จจริง ความคิดเห็น เหตุและผล ลำดับเหตุการณ์ สิ่งที่เปรียบเทียบ

<p><u>กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1</u></p> <p><u>ให้ตอบคำถามต่อไปนี้</u></p> <p>1. ความเข้าใจคือ _____</p> <p>2. เราสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้อย่างไร</p> <p>_____</p> <p>3. ความเข้าใจสิ่งที่อ่านของแต่ละคนเหมือนกันหรือไม่ เพราะอะไร</p> <p>_____</p>
--

2. ข้อมูลที่ใช้ในการอ่าน

ตามแนวคิดของนักจิตภาษาศาสตร์ ความหมายที่ได้จากการอ่านไม่ได้เกิดจากแปลข้อมูลหรือสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจสิ่งที่อ่าน (information) จากโครงสร้างผิวมาเป็นโครงสร้างลึก หรือกระบวนการอ่านไม่ได้เริ่มต้นที่โครงสร้างผิวและสิ้นสุดที่ผู้อ่าน แต่กระบวนการอ่านเป็นการโต้ตอบกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านโดยผ่านตัวอักษร ตัวผู้อ่านไม่ใช่เพียงผู้รับความหมาย แต่เป็นคนสร้างความหมายจากตัวอักษรขึ้นมาโดยใช้ความรู้ความรู้สึก ทักษะคติที่มีอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการอ่านตามแนวคิดภาษาศาสตร์กับแนวอื่น ๆ

ดังนั้นข้อมูลที่ช่วยในการทำความเข้าใจนอกจากจะอยู่ที่โครงสร้างผิวแล้ว ยังอยู่ที่ตัวผู้อ่านเองด้วย แน่หนอนว่าข้อมูลที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจก็คือบทอ่านซึ่งก็คือตัวอักษร คำ ประโยค อนุเขต บทความ รวมทั้งรูปภาพ แผนผัง ตารางหรืออื่น ๆ ที่เรามองเห็น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้อ่านมองเห็นและนำมาใช้ในการทำความเข้าใจขณะอ่านเรียกว่าข้อมูลที่มองเห็นได้ (visual information) ข้อมูลที่มองเห็นอย่างเดียวอาจไม่สามารถช่วยให้เราเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ เช่นการอ่านประโยคที่เขียนด้วยภาษาอื่น ๆ ที่เราไม่รู้จัก การอ่านประโยคนี้เราต้องอาศัยข้อมูลความรู้เกี่ยวกับภาษา ซึ่งเป็นสิ่งเราควรรู้มาก่อน ดังนั้นนอกจากข้อมูลที่ปรากฏแก่สายตาแล้ว เรายังต้องอาศัยข้อมูลในคลังความรู้ของเราด้วย ซึ่งข้อมูลแบบนี้เรียกว่าข้อมูลที่มองไม่เห็น (nonvisual information) ข้อมูลที่มองไม่เห็นนี้รวมถึงความรู้เกี่ยวกับภาษา ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ความรู้เกี่ยวกับวิธีการอ่าน ข้อมูลที่มองไม่เห็นนี้บางครั้งเราเรียกว่าความรู้เดิม (prior knowledge) หรือความทรงจำระยะยาว (long-term memory)

ผู้อ่านนำข้อมูลที่มองเห็นได้กับข้อมูลที่ไม่เห็นมาใช้มากน้อยอย่างไร ผู้อ่านจำเป็น ต้องใช้รายละเอียดทุกอย่างของข้อมูลที่มองเห็นได้มาช่วยในการอ่านหรือไม่ และบทบาทของข้อมูลที่ไม่เห็นเป็นอย่างไร ประเด็นเหล่านี้แน่นอนว่าต้องขึ้นอยู่กับผู้อ่านเอง ความสามารถทาง ภาษา ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน วิธีการอ่านของแต่ละคนอาจไม่เท่ากันหรือเหมือนกัน หากผู้อ่าน มีความรู้ความสามารถทางภาษามาก มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เขาอาจใช้ข้อมูลที่ไม่เห็น น้อยมาก ในทางกลับกันหากเขาไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน มีความรู้ทางภาษาน้อย เขาต้อง พึ่งข้อมูลที่ไม่เห็นได้มาก เช่นอาจต้องอ่านเกือบทุกคำ หรือหากว่าเขาไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษา ของประโยคนั้นเลย เขาก็ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ เพราะความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อข้อมูล ที่มองเห็นนั้นสามารถโยงเข้ากับข้อมูลที่ไม่เห็น หรือกล่าวอีกอย่างคือเราจะเรียนรู้ได้หาก สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับสิ่งที่เรารู้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามการใช้ข้อมูลที่ไม่เห็นมากเกินไปโดยไม่สนใจข้อมูลที่ไม่เห็นได้ อาจทำ ให้รับสารที่ผู้เขียนสื่อผิดไปก็ได้ ดังนั้นในการอ่านผู้อ่านต้องระวังเหมือนกันว่าไม่ยึดตัวเองเป็น หลักมากเกินไป ควรต้องรับฟังหรือรับรู้สิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อด้วยโดยดูข้อมูลที่ไม่เห็นได้ ข้อมูล ที่มองไม่เห็นหรือความรู้เดิมของผู้อ่านสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่นความรู้ทางภาษาของแต่ละคน อาจมีมากขึ้นหากมีการศึกษาค้นคว้า ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ก็มีขึ้นได้หากได้อ่านเกี่ยวกับ เรื่องนั้น ทักษะคติแนวคิดต่อสิ่งต่าง ๆ ก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ไปตามกาลเวลา

1. ข้อมูลในการอ่านคือ

2. ข้อมูลที่มองเห็นคือ

3. ข้อมูลที่มองไม่เห็นคือ

สงสัยได้ ย่อมหมายความว่าก่อนจะเข้าใจ เราต้องมีข้อสงสัยหรือคำถามก่อน และข้อมูลที่ใช้ในการทำความเข้าใจมีทั้งที่มองเห็นได้ และมองไม่เห็น ซึ่งข้อมูลที่มองไม่เห็นสำคัญมากในแง่ที่ว่า มันช่วยให้เราสามารถเข้าใจข้อมูลที่มองเห็นได้ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญในการอ่านก็คือตัวผู้อ่านเอง ผู้อ่านควรได้สำรวจตัวเองว่ามีความพร้อมสำหรับการอ่านมากน้อยแค่ไหน เช่นถ้าอ่านภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศ มีความรู้เกี่ยวกับภาษาซึ่งเป็นข้อมูลที่มองไม่เห็นหรือความรู้เดิมมากน้อยเพียงไร หากไม่มีความรู้ทางภาษาหรือมีน้อยมากคงไม่สามารถที่จะฝ่าฟันไปถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านได้ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเคยสอนกระบวนการวิชา EN 202 ที่เป็นวิชาการอ่านภาษาอังกฤษ จะพบว่านักศึกษาที่มีปัญหาในการอ่านมักทราบว่าตัวเองมีปัญหารื่องการจดจำคำศัพท์

